

Petr Horký

UKRAJINA

ROZHOVORY, MÝTY A FAKTA

Dana Drábová | Lenka Klicperová | Marek Příhoda

Stanislav Tumis | Cyril Svoboda | Michal Stehlik

Scilla Elworthy | Ondřej Kučera | Petr Pavel

 C PRESS

Ukrajina

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Petr Horký a kol.
Ukrajina – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Petr Horký a kol.

UKRAJINA

ROZHOVORY, MÝTY A FAKTA

Vladimír Balaš

Michal Stehlík

Cyril Svoboda

Ondřej Kučera

Marek Příhoda

Stanislav Tumis

Lenka Klicperová

Dana Drábová

Petr Pavel

Scilla Elworthy

*S úctou a obdivem děkujeme všem hostům a respondentům
za spolupráci a ochotu při práci na této knize.*

**VÝBĚR Z YOUTUBOVÉ TALKSHOW
[HAUSBOT] PETRA HORKÉHO**

[OBSAH]

10	——	Úvodní slovo
15	——	Jak se vyhláší válka
29	——	Historická podobnost a naše touha po zjednodušení
43	——	Mají Putin a Lavrov sobě rovné partnery?
57	——	Má ukrajinský konflikt přínos pro Čínu?
65	——	Historie Ukrajiny v několika odstavcích
81	——	„Tajnosti“ Ukrajiny
99	——	Telefonát z války
111	——	Další „herec“ v politice
131	——	„Starý kádr“ v moderním světě
157	——	Jaderná (ne)bezpečnost
173	——	Hrozby a nejistoty dnešního světa
199	——	Jak nás „melou“ dezinformace
215	——	Tradiční válka už je nesmysl
231	——	0 autorovi

UKRAJINA

ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ PODCASTU HAUSBOT PETRA HORKÉHO

Všechny rozhovory uvedené v této knize byly natočeny v rozmezí 25. 2. až 14. 4. 2022. Jedná se tedy o komentáře a informace spojené s prvními dvěma měsíci tohoto konfliktu, a poskytují tak vhled do momentu invaze a začátku války. Je to svědectví v konkrétním prostoru a čase. V okamžiku natáčení jednotlivých rozhovorů ani v okamžiku odesílání knihy do tisku nebyla a není válka u konce, je tedy pravděpodobné, že některé věci se ještě budou měnit a vyvíjet. Nicméně naprostá většina informací zde poskytnutá zůstává v platnosti, protože na ně současný tok času nemá vliv. Například otázky jaderné bezpečnosti, historické souvislosti, dosavadní kariéry politiků, práce s dezinformacemi ani diplomatické či mezinárodněprávní otázky zahájení invaze se nemění.

Kdosi napsal nebo řekl, že ve válce lžou obě protistrany.

Nejsem politik, nevím, jak se vede válka konvenčně ani informačně. Ale přes třicet let se věnuji komunikaci mediální i mezilidské, a to jak prakticky, tak v posledních letech i teoreticky na půdě Univerzity Karlovy. Jsem přesvědčen, že opakem propagandy jedné strany nemá být protipropaganda strany druhé, tedy snůška polopravd, lží a dezinterpretací s opačnou polaritou, ale nejlepší zbraní proti propagandě je jednoduše pravda. To platí nejen během války.

Když začala válka na Ukrajině, mediální prostor se naplnil třaskavou směsí protimluvů. Někdo mohl snadno získat dojem, že například Ukrajina jako země v podstatě nikdy neexistovala (podle eseje a proslovu ruského prezidenta). Vedle toho se krátce po začátku ruské invaze na konci února 2022 zjevila aktivně komunikující osobnost prezidenta Ukrajiny, jenž pro spoustu lidí, kteří před pár dny ještě ani netušili, jestli v čele této země stojí premiér, prezident, nebo třeba král, byl hrdina bez bázně a hany, bez jediné chybičky.

Dobrat se k vlastnímu názoru není možné bez vstupních dat, která budou prosta propagandy. Potřeboval jsem platné informace, ne názory ovlivněné momentální emocí autora (anebo platem z dezinformačních složek jedné či druhé strany).

Požádal jsem vědce, odborníky na historii, mezinárodní právo, zahraniční diplomacii, jadernou energetiku, aby mi pomohli dostat se do obrazu. Urgenci, nutnost těchto informací jsem považoval za natolik zásadní, že jsem zrušil téměř veškerý svůj pracovní program a na přelomu února a března 2022 začal natáčet pro svůj youtube kanál rozhovory označené jako „Zvláštní vydání“. Co když podobnou informační nouzi pociťují stejně jako já i další lidé? Ukázalo se, že ano, protože dané rozhovory rychle získávaly desítky tisíc zhlédnutí. Na to, že se nejednalo o emoční, „zábavné“ útoky na jednu nebo druhou stranu, ale o fakta, jde o velická čísla. Dohromady zhlédlo rozhovory k datu dopsání této knížky už více než 330 tisíc lidí a stále přibývají další.

Cílem rozhovorů, jejichž literární zpracování máte právě v ruce, není poškodit ani adoratovat jednu či druhou stranu válečného sporu. Je to skladba základních informací, které dávají do souvislostí válečné běsnění, jež se po desítkách let rozhořelo na evropském kontinentě.

Nebylo zakázaných témat. Bavili jsme se o osobnosti Stepana Bandery, o ukrajinském vraždění Poláků na konci druhé světové války. Bavili jsme se ale také o tom, že Vladimir Putin lže (anebo má fatální díry v základním vzdělání), pokud tvrdí, že Ukrajina by bez Sovětského svazu neexistovala. Zazněly informace o skandálech Zelenského, životní a kariérní příběh Vladimira Putina (ve spolupráci s historiky Univerzity Karlovy Markem Příhodou a Stanislavem Tumisem), očitě svědectví novinářky, která právě v okamžiku rozhovoru byla ve válečné zóně na Ukrajině při vyhlášení poplachu a kvůli našemu natáčení neodešla do krytu (fotoreportérka Lenka Klicperová). Nad zjednodušujícími soudy, které hledaly paralely v tom, co se dělo na začátku světových válek, jsme hledali odpovědi s historikem Michalem Stehlíkem. Cílem bylo neidealizovat ani nedémonizovat, ale ani nezakrývat, pokud jedna nebo druhá strana lže.

Že z toho následně vyplyne, že záminka válečné agrese je vykonstruovaná, že pro podobné vraždící běsnění neexistuje důvod, není výsledek propagandy ani mých pocitů nebo emocí jednotlivých respondentů. Po desítkách let je v Evropě válka barbarská a bezohledně nesmyslná stejně jako před sto lety. Ale ani toto nedává důvod, aby se lhalo, aby se z Ukrajiny dělal laskavý ráj na zemi a z Ruska pozemské peklo. Stejně je i nesmysl dělat ze Zelenského absolutně kladného hrdinu a z Putina hlupáka a zloducha, který všdycky šířil jenom zlo.

V souvislosti s válkou zaznívají soudy, že Putin je válečný zločinec. Toto označení je konkrétní právní termín, lze jej tedy použít v tomto případě? Z Kremlu se ozývá, že válka byla legitimní odpovědí na ukrajinské kroky, zajímalo mne tedy, jak se mezinárodní právní řád dívá také na otázku zahájení války a na její možnou legitimitu. Odpověděl mi expert na mezinárodní právo Univerzity Karlovy Vladimír Balaš.

Mnoho lidí přepadal strach z důsledků možné jaderné krize, anebo dokonce exploze. Zajímalo mne, jak snadné anebo nesnadné je odpálit jadernou elektrárnu. O informace se se mnou podělila Dana Drábová.

Ukrajinské vojáky prý připravovali školitelé Severoatlantické aliance. Zároveň prý NATO není schopno reagovat dostatečně rychle na jakékoli ohrožení. Proto jsem vedl rozhovor s bývalým náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky a někdejším předsedou vojenského výboru NATO Petrem Pavlem.

Nad tím, zda válečný konflikt pomáhá třetím zemím, jako jsou USA nebo Čína, se zamýšleli bývalý ministr zahraničí České republiky Cyril Svoboda a sinolog z Palackého univerzity a účastník projektu Sinofon Ondřej Kučera.

Chtěl bych také poděkovat za působivé a silné fotografie, které pro naši knihu poskytla Lenka Klicperová.

Jen tím, že dáme myšlenkový prostor informacím opřeným o data a fakta, se můžeme pokusit o vlastní názor. Jejich kritickým posouzením můžeme odolat dezinformacím a propagandě. Protože propaganda s oblibou nakažlivě zaměňuje tři pojmy: názor, lež a fakta. V souvislosti s tím se pak manipulátoři odvolávají na svobodu projevu, na právo vyjadřovat svá stanoviska. Proč ne, pokud se to nebude zaměřovat za právo svobodně lhát. Když budeme znát platné informace, můžeme lépe odolávat viru dezinformací.

Není to všelék, ale je to medicína. Je na nás, jak ji užijeme.

Na zdraví!

Two handwritten signatures in blue ink. The signature on the left is more complex and stylized, while the one on the right is simpler and more fluid.

Odkaz na video

prof. JUDr.
VLADIMÍR
BALAŠ,
CSc.

JAK SE VYHLAŠUJE VÁLKA

Diskutuje se o tom, že Putin je válečný zločinec, agresor. Anebo naopak, že zcela legitimně oprávněně chrání své obyvatele, či dokonce zachraňuje svobodné republiky Donbas nebo Luhansk. Když to někdo řekne u piva v hospodě, je to celkem jedno. Pokud se ale tyhle informace objevují v médiích a mluví o tom představitelé různých pořadů, je dobré mít jasno. Obrátil jsem se tedy na experta na mezinárodní právo, profesora Vladimíra Balaše, ministra školství, mládeže a tělovýchovy a také vyučujícího na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Podívejme se, jak se mezinárodní právo staví k institutu války a jak ve světě mezinárodních smluv vypadají Vladimír Putin a jeho spolupracovníci.

Jste poslancem Parlamentu České republiky, místopředsedou Ústavně právního výboru a vyučujete na Právnické fakultě Karlovy Univerzity.*

Poslancem jsem spíš náhodou, protože jsem byl vykroužkován. Ale snažím se, když už si mě voliči vybrali, pro ně dělat něco pozitivního. A protože jsem právník, snažím se dbát na srozumitelnost a jasnost právních předloh, které přijímáme, nebo mezinárodních smluv. Můj obor je totiž hlavně mezinárodní právo. Ale že bych věděl o mezinárodním právu všechno, to ne. Rád se to pořád učím, je to celoživotní koníček.

V kontextu s ukrajinskou válkou a s putinovskou agresí se v novinách velmi často objevují v emoční rovině termíny jako válečné zločiny, válečný zločinec, agresor, měl by jít před mezinárodní tribunál, vyhlásil válku, přepadl Ukrajinu. Ale v právní rovině má každé z těchto slov konkrétní kontext a je buď oprávněně, anebo neoprávněně využíváno. Pane profesore, existuje něco jako spravedlivá válka?

Tohle je něco, co se podle mě objevuje už ve starověkých civilizacích a myslím si, že ke konceptu „spravedlivé války“ asi nejvíce přispěli Římané. U nich se spravedlivá válka mohla vést, když někdo ohrozil Říši římskou, když třeba zabil jejich vyslance nebo porušil smlouvy anebo když se spojil s nepřáteli Říma.

* Během přípravy této knihy se prof. Balaš stal ministrem školství, mládeže a tělovýchovy.

Tento koncept stále existuje – rozvíjel se i během křesťanství, dospěl až do současnosti a teď je „spravedlivá válka“ vedena v rámci sebeobraný nebo v rámci donucovacích opatření a mezinárodní bezpečnosti. Do jisté míry též v případě, když se nějaký národ domáhá válkou práva na sebeurčení. Ostatní druhy války jsou považovány za protiprávní, jsou v rozporu s mezinárodním právem – nicméně tohle označení se objevuje až po druhé světové válce v Chartě OSN. V tradičním mezinárodním právu byla válka jako způsob řešení sporů nejenom legitimním, ale také legálním nástrojem řešení sporů. To se však postupně začalo měnit a byl vyvíjen tlak na to, aby se spory řešily pokojnými prostředky.

Zlom se pak objevuje někdy na přelomu 19. a 20. století, kdy se na dvou mírových konferencích v Haagu, které kodifikovaly válečné právo, státy rozhodly přijmout dvě úmluvy o pokojném řešení sporů. Tehdy válka ještě nebyla zakázána, ale byla zatím jen omezena jako poslední možnost poté, co budou marně vyčerpány všechny ostatní prostředky k vyřešení sporu, zejména diplomatické. První úmluva založila Stálý rozhodčí soud, kde se řešily spory „judiciálními“ prostředky a z té druhé až po první světové válce se objevil Stálý soud mezinárodní spravedlnosti jako nejvyšší soudní orgán Společnosti národů. V období mezi první a druhou světovou válkou se byla vyvíjena snaha tu otázku dál posouvat, a takovým významným dokumentem byl Briandův-Kelloggův pakt, pojmenovaný po francouzském ministru zahraničních věcí Aristide Briandovi a americkém ministru zahraničních věcí Franku B. Kelloggovi, a ten zakazoval útočnou válku. Bohužel to bylo ve špatnou dobu na špatném místě, mezinárodní společenství už nedokázalo čelit ekonomické krizi o rok později, jež vedla k vážným sociálním problémům. Ekonomické problémy vynesly do čela Německa Hitlera a druhé světové válce už zákaz útočné války

***Ostatní druhy války
jsou považovány
za protiprávní,
jsou v rozporu
s mezinárodním
právem.***

obsažený v Briand-Kellogově paktu nezabránil. Zákaz použití síly v mezinárodních vztazích se tak řešil během a pak po skončení druhé světové války nejprve v rámci tzv. Atlantické charty, kdy se státy připojily k tomuto dokumentu podepsaným Churchillem a Rooseveltem. Mimo jiné vzniklo OSN do jisté míry jako nástupce Společnosti národů a Mezinárodní soudní dvůr jako hlavní soudní orgán OSN. Další vývoj byl složitější a i když byla útočná válka zakázána, od přijetí Charty OSN nebyl na světě den, kdy by se neválčilo.

Zkusím to seskládat, abych se orientoval. Termíny válka a spravedlivá válka máme již po staletí, ba tisíciletí. Pro dnešní dobu je důležité se opřít o úmluvu z Haagu (to je počátek 20. století) a o Ženevské konvence, Ženevské úmluvy a vytvoření OSN.

No to právě ještě ne tak úplně. Pokud jde o války, tak ty Haagskými úmluvami zakázány nebyly, ale státy měly smluvní povinnost nejprve řešit své spory pokojnými diplomatickými nebo „judiciálními“ prostředky, a teprve když se během půlroku nepodařilo problém vyřešit, mohly i legálně sáhnout k použití síly. Na linii mezi tradičním a soudobým mezinárodním právem je to takový drobný předěl, kdy se začíná formovat soudobé mezinárodní právo, ve kterém už je zakázáno použití ozbrojené síly k řešení sporů. Dalším milníkem byl v roce 1928 Briandův-Kelloggův pakt a teprve Charta OSN definitivně zakázala použití síly v mezinárodních vztazích. Použití síly a taky hrozbu silou.

Takže válka i válečné zastrašování je v dnešní době už samo o sobě porušením mezinárodního práva?

I hrozba silou je už porušením mezinárodního práva.

Po 11. září ze Spojených států zazníval pojem obranná válka...

Sebeobrana je legitimní způsob použití síly a známe tedy buď individuální, nebo kolektivní sebeobranu. Každý napadený stát má právo se bránit. To je považováno za přirozené právo a Charta OSN zná

mechanismus, podle kterého stát, který je napaden, se začne bránit a zároveň oznámí Radě bezpečnosti OSN, že byl napaden. Rada bezpečnosti by pak měla podniknout další kroky a zejména vyzvat útočníka, aby svého jednání zanechal, eventuálně pak i reparoval škodu, kterou způsobí a v případě, že stát agresor takovou výzvu nerespektuje, může rozhodnout o kolektivních donucovacích opatřeních. Bohužel tato Charta má jednu „vrozenou vadu“, a tou je právo veta, kterým disponují stálí členové Rady bezpečnosti. Těch je pět (Čína, Francie, Rusko, Velká Británie a USA) a do jisté míry je možná v současné době škoda, že mezinárodní společenství nerespektovalo mezinárodní právo v okamžiku, kdy se rozpadl Sovětský svaz, a přiznalo nástupnictví Rusku včetně členství mezi stálými členy Rady bezpečnosti s právem veta. Kdyby to bylo Československo, nic takového by nám nepřiznali. Žádné nástupnictví. Česká republika i Slovensko (přestože Československo bylo zakládajícím státem) musely znovu žádat o přijetí do OSN. Rusko nemuselo, přestože původní subjekt zanikl. Do jisté míry to bylo v rozporu s pravidly mezinárodního práva, která se týkají právního nástupnictví mezinárodních smluv.

Ted' bych se chtěl pobavit o zahájení války na Ukrajině, o vpádu ruských vojsk. Tomu předcházela proklamace ze strany Putina (nebo jeho administrativy), že v Luhansku a Donbase dochází k vraždění Rusů, dokonce ke genocidě Rusů. Obě dvě oblasti uznal aparát Ruska za platné republiky, a pokud vím, tak jako jediní na světě uzavřeli bilaterální smlouvy, že pokud tyto státy, požádají o vojenskou pomoc, tak je Rusko přijede zachránit. Říkám to správně?

Ano, tu záminku jste popsal krásně, to je něco podobného jako napadení radiostanice u Glivice...

... před napadením Polska Němci ve druhé světové válce.

Přesně tak. Ale v tomto případě nevím, jestli tento ruský argument uspěje nebo neuspěje na mezinárodní úrovni. Není to opravdu asi nic jiného než záminka. Jinak vyhlášení války bylo upraveno jednou z Haagských úmluv, které byly přijímány třetí Haagskou úmluvou z roku 1907. To je úmluva počátku nepřátelství a ta stanovuje, že vypovězení války má být deklarovaný akt nepřátelství, kterým se oznamuje, že mezi znepřátelenými stranami nastal válečný stav. Ale tím, že útočná válka byla zakázána, se toto ustanovení stalo obsoletním, a když můžete použít ozbrojenou sílu jenom v rámci sebeobranu, pak nemá smysl nic vyhlášovat.

A pokud jde o tu záminku Ruska – vypadá směšně ještě víc, když si uvědomíme, že skutečně argumentovali genocidou, přitom ale existuje úmluva o zabránění a potrestání zločinů genocidy z roku 1948, která má zcela jasný mechanismus řešení sporů.

Koncept zločinu genocidia vytvořil polský právník židovského původu Raphael Lemkin. Lemkin měl před válkou v Polsku právní praxi, potom pracoval jako státní zástupce a během války přišel téměř o celou rodinu na Haliči. Po válce byl právním poradcem Američanů u Norimberského tribunálu a nakonec vyučoval mezinárodní právo na Yaleově univerzitě. Zajímavé je, že vystudoval právnickou fakultu na univerzitě ve Lvově, stejně jako jiný významný mezinárodní právník a právní poradce u Norimberského tribunálu – tentokrát právní poradce Britů, Hersch Lauterpacht, který byl autorem konceptu zločinu proti lidskosti.

Záminka zaútočit na jiný stát z důvodu podezření z páčání genocidy je v naprostém rozporu s jakýmkoliv pravidly mezinárodního práva. Existuje povinnost řešit spory pokojnými prostředky a úmluva o zabránění potrestání zločinů genocidy v článku 9 dokonce dává pravomoc Mezinárodnímu soudnímu dvoru řešit spory o výklad a aplikaci té úmluvy. Mělo-li Rusko jakékoliv pochybnosti o tom, co se v oblasti Luhanska a Donbasu děje ze strany Ukrajinců, mělo povinnost řešit tento spor prostředky, k nimž se zavázalo v dotyčné úmluvě, protože žádnou výhradou nevyloučilo pravomoc Mezinárodního soudního

dvora pro posuzování sporů, které vyplývají z aplikace a interpretace této úmluvy.

Když to zase zkusím přeložit do jazyka laika, pak tedy záminka, kterou Rusko nebo putinovská administrativa použila k vtrhnutí na Ukrajinu, je v podstatě nepřijatelný konstrukt, který i kdyby byl platný, stejně porušuje mezinárodní smlouvy zabývající se otázkou genocidy a lidských práv.

Stát má možnost jednostranně zasáhnout pouze v případě, že by tam opravdu byla prokázána vážná porušování úmluvy o zabránění potrestání zločinů genocidy, jakoby preventivně, což však rozhodně nebyl tento případ. Nyní Ukrajinci u Mezinárodního soudního dvora zažalovali Rusko, žádají Mezinárodní soudní dvůr o vyšetření, zda skutečně došlo z jejich strany k porušení úmluvy, a naopak viní Rusko, že zneužilo tohoto právního nástroje k tomu, aby ospravedlnilo svůj agresivní čin.

Rusko dokonce tvrdilo, že se brání, a zcela cynicky tvrdí, že postupuje podle článku 51 Charty OSN, která mluví o individuální sebeobraně. Tohle je opravdu vrchol cynismu, na Rusko nikdo neútočil, a navíc si těžko lze představit, že by Ukrajina, která zdaleka neměla tak silnou armádu, útočila na cizí stát. Putin tedy jenom zneužil dvou loutkových republik, které tam pomohl vytvořit v rozporu s mezinárodním právem, k tomu, aby ospravedlnil tento svůj krok.

Je až tragikomické okupovat část země, v okupované části si samozvaně vyhlásit dvě republiky, s těmito dvěma republikami – tedy vlastně sám se sebou – uzavřít smlouvy a na základě smyšleného konstruktu tyto dvě země vytvořené násilnou okupací „zachraňovat“ tak, že zaútočím teď už plnou silou na jiný suverénní stát. To je opravdu neuvěřitelné.

Proto je dobré, že Ukrajina požádala Mezinárodní soudní dvůr, aby vyjasnil, jestli se ta záminka zakládá na pravdě, a navíc požádala o předběžné opatření v tom smyslu, aby Rusko přestalo pod touto

záminkou útočit na Ukrajinu. Toto řízení už bylo nařízeno na 7. a 8. dubna u Mezinárodního soudního dvora. Konalo se už ústní jednání, Ukrajinci se dostavili, Rusové se měli dostavit osmého, nedostavili se, jen poslali své vyjádření, ve kterém namítly nedostatek pravomoci Mezinárodního soudního dvora. Domnívám se, že tato námitka asi u soudu neprojde. Uvidíme.*

Takže Rusové řekli, že Ukrajinci páchají genocidu na ruském obyvatelstvu v Luhansku a na Donbase, Ukrajina požádala Mezinárodní soudní dvůr, aby se začal zabývat otázkou, zda se to doopravdy děje, a Rusové se odmítli účastnit soudního řízení, které by mělo rozhodnout o oprávněnosti jejich tvrzení?

Rusko se samozřejmě bojí, protože Mezinárodní soudní dvůr by mohl teoreticky začít zkoumat situaci a třeba požádat o vytvoření nějakého nezávislého neutrálního vyšetřovacího orgánu, přičemž by se s největší pravděpodobností prokázalo, že se jedná opravdu pouze o konstrukt. Ale Rusové se chovají stejně na svých hranicích v Osetii a Abcházii, obsadili zcela v rozporu se svými mezinárodními závazky Krym, takže si myslím, že jim nevěří nikdo. Vůbec nechápu, komu Lavrov s Putinem neustále lžou ty nesmysly a proč to dělají. Protože normální člověk nemůže něčemu takovému věřit. Bohužel mají i u nás své „naslouchače“, ale racionálně přemýšlející, kriticky myslící člověk, který má aspoň základní logické uvažování, jim přece nemůže ty jejich historky věřit.

Dovolím si hypotézu z mého oboru, tedy z mediálního světa, že se jedná hlavně o komunikaci Putina směrem dovnitř do Ruska, kde je schopen opravdu velmi razantním způsobem kontrolovat distribuci informací. Ale je to samozřejmě můj odhad, jasně to budeme schopni rozklíčovat a doložit později.

* Soud se nakonec vyjádřil ve prospěch Ukrajiny, ale Rusko rozsudek odmítlo akceptovat.

To je možná pravda, ale stejně nechápu, co ho vede k té válce. To, co Putin udělal, totiž nepoškodí jenom Ukrajinu, ale poškodí to samozřejmě i Rusko. Tedy aby Rusko ukončilo svoje agresivní aktivity, je třeba samozřejmě přijmout nějaká protopatření, která se Rusů dotknou. Musejí to samozřejmě pocítit, protože jinak Putina nic nepřesvědčí. Největší šance je, že ho přesvědčí sami Rusové a že se ho teoreticky zbaví, protože je pro ně velkou zátěží. Mimo jiné ještě pro dokreslení je opravdu komické, když zve muslimské teroristy do boje za záchranu Slovanů. A takových věcí, které v té mozaice jsou a nedávají vůbec smysl, je opravdu hodně.

Byla válka na Ukrajině vyhlášena, vyhlásil ji Putin?

Myslím si, že nevyhlásil, ale jak jsem říkal, agresivní válka je zakázána. Takže on nejenže zahájil agresivní válku, ale ani ji nevyhlásil, ba dokonce zakazuje říkat, že se jedná o válku. Možná by se Tolstoj divil, jak by přejmenoval Vojnu a mír. Putin neustále opakuje, že to je speciální operace, která má denacifikovat Ukrajinu a zabránit páchání genocidy.

Můžeme říci, že to, na základě čeho Rusko napadlo Ukrajinu, se opravdu neopírá o jednoznačný právní výklad, který by mohl obstát? Spíš to celé vypadá jako tragikomický konstrukt. Je to tak?

Naopak je jednoznačné, že to nemůže obstát. Je to naprostá smyšlenka, a navíc porušení mezinárodního práva, pravidel, pokud jde o řešení sporů, zejména o genocidu. To, čeho se dopouštějí představitelé Ruska, se skutečně dá kvalifikovat jako zločin agrese. Ruské představitele do jisté míry chrání, že Rusko není smluvní stranou Římského statutu, tedy Statutu, kterým se vytvořil Mezinárodní trestní soud, a jinde je nelze stíhat, protože jsou jako představitelé státu chráněni imunitou. Alespoň někteří, včetně Putina, proto za tento zločin budou stíháni jen velmi složitě. Například významný britský profesor mezinárodního práva Philippe Sands, který je specialista na mezinárodní trestní právo